

כל הפרק עי' בי' תניא. והנה כו' (יש ג' בחי': מיני' ובי' אבא. מיתוק בשרשן. מיתוק בחסדים. בי' עי' בי' תניא). הקדושה כתיב (דה"א טז' כז'). ואין השכינה שורה כו' (שבת ל:). וכן לדבר הלכה (שם). וכו' (שם) "וכן לחלום טוב" ולכאורה אין שייך לכאן ואולי הכונה להא דברכות

פרק לא והנה אף אם כשיאריך הרבה להעמיק בענייני' הנ"ל כשעה ושתי' להיות בנמיכת רוח ולב נשבר יבא לידי עצבות גדולה לא יחוש ואף שעצבות היא מצד קליפת נוגה ולא מצד הקדושה כי בצד הקדושה כתיב עוז וחדוה במקומו ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה וכן לדבר הלכה וכו' אלא שאם העצבות היא ממילי דשמיא היא מבחי' טוב שבנוגה וולכן כתב האר"י ז"ל שאפי' דאנת העונות אינה ראויה כ"א בשעת הוידוי ולא בשעת התפלה ות"ת שצ"ל בשמחה שמצד הקדושה דווקא] אעפ"כ הרי כך היא המדה לאכפיא לס"א במינה ודוגמתה. כמארז"ל מינה וביה אבא לשדי' ביה נרגא ופגע בו

לא. אין עומדין להתפלל כו' אלא מתוך שמחה כו'. **כתב האריז"ל** () . **ודוגמתה כמארז"ל** (סנה' לט: "ניזיל בי' נרגא" כן הוא בע"י ויל"ש ש"ב קמו'. ביל"ש עובדי'. לעיין בד"ס ויפ"ע. "עי' ב"ר ספ"ה - צ"צ"). **פגע בו כיו"ב** (שבת קכא:).

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים	לקוטי פירושים
כל הפרק - עיין ביאור תניא. ¹ והנה כו': יש ג' בחינות במיתוק הגבורות: מיני' ובי' אבא. מיתוק בשרשן. מיתוק בחסדים. ביאורם - עיין ביאור תניא. ² הקדושה ³ כתיב: דברי-הימים-א טז' כז'. ואין השכינה שורה כו': שבת ל, ב. וכן לדבר הלכה: שם.	כשעה ושתי': י"ל הכוונה ואפילו טובא - עיין תוד"ה השתא שבת ס, ב. וש"נ. (אגרות קודש ח"ג ע"ר ב)
וכו': בשבת שם: "וכן לחלום טוב". ולכאורה ענין זה אין שייך לכאן. ואולי הכונה בהוספת "וכו" - להא דברכות לא, א: "אין עומדין להתפלל כו' אלא מתוך שמחה כו". כתב האריז"ל:	
ודוגמתה ³ כמארז"ל: סנהדרין לט, ב. ושם הלשון הוא "ניזיל" (ולא "לשדי") בי' נרגא, וכן הוא בעיני עקב ויל"ש שמואל-ב רמז קמו', ובי"ש עובדי'. לעיין בדקדוקי סופרים ויפה עינים ⁵ . "עי' ב"ר ספ"ה" - הגהת הצ"צ ⁷ .	
פגע בו כיוצא בו: שבת קכא, ב.	

1) בביאור תניא מבאר בנוגע לכללות הפרק - שבו נתבאר ג' אופנים בהמתקת הדינים של היצה"ר ונה"ב (וראה הערה הבאה). 2) ושם - לאחר ששואל "כיון שבאמת מרירות אינו עצבות שמצד ק"נ כי אם גבורות קדושות, למה כתב מתחלה . . . לאכפיא לסט"א במינה ודוגמתה, ומה הפרש יש בין לאכפיא לסט"א במינה ודוגמתה לבין המתקת הדינים בשרשן בחי' גבורות קדושות דמרירות, ועוד צ"ל מה שנמצא לפעמים דהמתקת הגבורות הם בחסדים": "יש בעינין זה ג' חילוקים. א', לאכפיא לסט"א במינה ודוגמתה, ע"ד מיני' ובי' אבא כו' ע"י טוב דנוגה . . . הב', המתקת הגבורות בשרשן גבורות קדושות, הג', המתקת הגבורות בחסדים. וכל הג' מדריגות נתבאר בפרק זה". ומבאר ג' אופנים הנ"ל בהמתקת הדינים של היצה"ר ונה"ב (ע"פ משל מג' אופנים בהמתקת מים הרעים במים היפים): "הא' הוא ע"י העצבות ממילי דשמיא שמתוב שבנוגה, שע"י אתכפיא לסט"א במינה ודוגמתה, היינו שהרע דנה"ב נעשה כפוף מהעצבות שהוא ג"כ מהנה"ב רק שהוא מהטוב שבו להתעצב ממילי דשמיא, אבל לא שנהפך מהותו לגמרי, רק שבשעה זו בטלו רצונותיו הרעים ברתחת דמים מפני שעצב על שהוא רחוק מה', ועז"נ מיני' ובי' אבא לישדי' בי' נרגא . . . שאינו נק' עדיין בשם המתקת כ"כ. אבל עיקר ענין מיתוק הגבורות בשרשן הוא . . . לעורר גבורות קדושות בנה"א ממקור הגבורות שהיא בינה שבנה"א כנז' פי"ג להתבונן ולהעמיק דעת בגדולת ה' ב"ה . . . שע"י יבין היטב ריחוקו מה' ויבוא ע"י למרירות אמיתית . . . עד שגם הנה"ב ישוב לאהבה את ה' . . . ולא ע"ד אתכפיא בלבד. וזהו שנת' כאן בהמתקת הגבורות בשרשן. אבל עכ"ז גם שנהפך האהבה לה' אינו כי אם שחפץ ומשתוקק להבטל ולהכלל, אבל . . . שיוכלו ממש הגבורות והדינים דנה"ב באלקות ממש זהו ע"י המתקת הגבורות בחסדים שית' לקמן בסוף הפרק שהוא ע"י עסק התנומ"צ דוקא, ולא ע"י אהו"ר בתפלה לבד וכו". 3) יש לעיין למה העתיק רבינו תיבה זו. 4) בש"ס שלפנינו, בע"י ובי"ש: "ליזיל". בדקדוקי סופרים ויפה עינים - ליתא גירסא אחרת (וראה סה"ש תנש"א ח"א ע' 174 הערה 81: "יש גורסין: לשדי"). 5) ושם: "כיון שנברא הברזל התחילו האילנות מרתתים. אמר להן מה לכם מרתתין, עץ מכם אל יכנס בי, ואין אחד מכם ניזוק". 7) נדפסה בקיצורים והערות לספר התניא ע' לו.

לקוטי אמרים

ועז"נ (משלי יד' כג'. לעיל פכ"ו). **כדלקמן** (בפירקין). **אין הדינים נמתקין אלא בשרשן** (עיין פ"ח ש' השופר פ"א. ל"ת וישב ס"פ הלא לאלקים. פרע"ח שבת פי"ז, פכ"ד. עיין טעמ"צ מ' פרה אדומה). **נמתקין אלא בשרשן** (לכאורה צ"ל נמתקים בשרשם). **ולכן ארז"ל** (ברכות ה').

כיוצא בו. וע"ז נאמר בכל עצב יהיה מותר והיתרון היא השמחה הבאה אחר העצב כדלקמן. אך באמת אין לב נשבר ומרירות הנפש על ריחוקה מאור פני ה' והתלבשותה בס"א נקראים בשם עצבות כלל בלשון הקודש כי עצבות היא שלבו מטומטם כאבן ואין חיות בלבו אבל מרירות ולב נשבר אדרבה הרי יש חיות בלבו להתפעל ולהתמרמר רק שהיא חיות מבחי' גבורות קדושות והשמחה מבחי' חסדים כי הלב כלול משתיהן. והנה לעתים צריך לעורר בחי' גבורות הקדושות כדי להמתיק הדינים שהם בחי' נפש הבהמ' ויצה"ר כששולט ח"ו על האדם כי אין הדינים נמתקין אלא בשרשן ולכן ארז"ל לעולם ירננו אדם יצה"ט והיינו

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

וע"ז נאמר: משלי יד' כג'. לעיל פכ"ו.
כדלקמן: בפירקין.

אין הדינים נמתקין אלא בשרשן: עיין פ"ח שער השופר פ"א. לקוטי תורה להאר"ז ל' פ' וישב ס"פ הלא לאלקים. פרע"ח שער השבת פי"ז, פכ"ד. עיין טעמי מצות מצות פרה אדומה.
נמתקין אלא בשרשן: לכאורה צ"ל נמתקים אלא בשרשם.
ולכן ארז"ל: ברכות ה, א.

8) בהערה זו, צויין תחילה – בתוך החצע"ג – עיין . . פ"א, ואח"כ ניתוסף – מעל סוף השורה: "ל"ת . . לאלקים", ומעל השורה שלאחרי: "פרע"ח . . אדומה". ולא ברור בהכתי"ק איזהו מקומן המדויק של הציונים הנוספים. בפע"ח שער השופר: "כל המתקות הדינין אינם אלא ע"י שרשם ממש, כי הדינים העליונים אשר הם נמתקים, הם עצמם מכפים את הדינין וממתקים אותן כו". בל"ת שם: "אין הדין נמתק אלא בשרשו". בפע"ח שער השבת פי"ז: "כנודע כי אין הדינין מתמתקים אלא בשרשם, כמבואר אצלנו בספר טעמי המצות פרשת חוקת בסוד פרה אדומה". שם פכ"ד: "אין דינין נמתקין אלא בשרשן". ובטעמי מצות שם: "אותיות מנצפ"ץ הם ה' גבורות, והם גי' פר, ועם ה' אותיות הם בגי' פרה . . והיא אדומה כי נמשכה מהבינה שהיא אדומה, ולכן אדמה גי' נ', כי הם נ' שערי בינה, שהם דינין מתערין מינה". 9) ראה גם "הערות ותיקונים בדא"פ": "הדינים נמתקין . . אלא בשרשן – לכאורה צ"ל סיום כולם שוה במ"ם או בנו"ן".

לקוטי פירושים

בשמחה שמצד הקדושה דווקא: ולא שמחה של הוללות וכיו"ב.

(שיעורים בספר התניא ע' 363)

מיני' ובי' אבא לשדי' בי' נרגא ופגע בו כיוצא בו: ב' לשונות אלו הם בהמשך לב' הלשונות שלפנ"ז "במינה ודוגמתה".

(לקו"ש ח"ה ע' 193 הערה 58)

באמת אין לב נשבר ומרירות הנפש על ריחוקה . . נקראים בשם עצבות כלל וכו': לכאורה אינו מובן, כיון שבאמת אין זה עצבות כו',

1) נתבאר בארוכה בשיחת ש"פ וארא תשכ"ח – נעתק בלקוטי ביאורים בספר התניא ע' קפט ואילך*.

* ושם: "מיני' ובי' אבא כו'", בהמשל – אינו חזוטב בעץ עצמו, ורק שהעץ גרם שיוכל המתכת לחטוב. משאי"כ, פגע בו כו" – שהוא כיוצא בו ממש, כהמעשה בגמ' שבת (קכא, ב) שנפל נחש א' לביהמ"ד ועמד א' והרגו ואמר רבי, פגע בו כיוצא בו", ש, הנחש רודף ונעשה זה כיוצא בו" (פרש"י). ובהמשל – הם כנגד שני הענינים המתבארים בפכ"ט ופ"ל: בפכ"ט מדובר אודות העצבות שבאה ע"י ההתבוננות בחומריות הגוף, וכיון שחומריותו – בין מצ"ע ובין ממה שנתגשם ע"י, שנשתמש בו הרבה באכ"ש ושאר עניני עוה"ז (תניא פי"ג) – הו"ע ק"ג, ולא גקה"ט, שהיא רק בדוגמא לגקה"ט, ועל זה אומר, לאכפ"א לסי"א . . דוגמתה, ומביא המאמר"ל "מיני' ובי' אבא וכו'".

ובפ"ל מדובר אודות ההתבוננות שאינו סר לגמרי מהרע, שיחה נאה (דב"ט), לשון הרע, ושגגות נעשו לו כדודנות – ענינים של קליפה ממש, ועל זה אומר, לאכפ"א לסי"א . . במינה, ומביא המאמר"ל "פגע בו כיוצא בו". [אלא שמצד ההתכללות שבתורה, הרי בפרטיות, גם בפכ"ט נמצא ענין גקה"ט, כאמרו ש, לא נתקבלה תשובתו ועוונותיו מבדילים, שהו"ע איסור ממש, וגם בפ"ל נמצא ענין ק"ג, כאמרו . . אס הוא עובד ה' כו' בעבודת התפלה בכוונה כו' בכל כחו", וכן בהתבוננות אם ה"י יכול להתגבר במצבו של היושב קרנות, הרי לא עשה איסור בפועל ח"ו, וכן אולי יצליח להתגבר ולעמוד בכך. אבל בכללות, מדובר בפכ"ט אודות ק"ג, ובפ"ל אודות גקה"ט, כנ"ל].

ויש לומר שזהו ג"כ ב' הענינים שבתחלת הפרק: להיות בנימיכת רוח (ע"י מצבו בק"ג) ולב נשבר" (גקה"ט). ולפני זה: כשיאר"ך כו' כשעה (באם נפל בגקה"ט, שאז קל יותר להבחין) ושתיים" (באם נפל בק"ג, שאז קשה יותר להבחין) – כידוע חילוק הברירור מעשו או מלבן שדורש זמן רב הרבה יותר (ראה אה"ת בראשית רכב. א. ובהערות וציונים לדף רכו, א.).

אך שעת כו' (עי' בי' תניא). סבה (ח"י וכ"ה מ"א יב' טו'). דחושבנא הנ"ל (פכ"ט). וכנ"ל (שם). לנחמו בכפליים (ע"ד יל"ש ישעי' תמה' מ"ר איכה ספ"א). אחר הדברים והאמת האלה (דה"ב לב' א' "אחרי" – הובא סנה' צד: חלוק דאחר אחרי ב"ר פמ"ד). נה"א עם ניצוץ כו' (להעיר מע"ח שמ"ב פ"א ניצוץ . . אלקות . . ניצוץ א' נברא כו'). מגמתו (מחשבה וחשק, מצו"צ, חבוק א' ט').

בכל עת שרואה בנפשו שצריך לכך אך שעת הכושר שהיא שעה המיוחדת וראויה לכך לרוב בני אדם היא בשעה שהוא עצב בלא"ה ממילי דעלמא או כך בלי שום סבה אזי היא שעת הכושר להפך העצב להיות ממרי דחושבנא הנ"ל ולקיים מארז"ל לעולם ירגיזו וכו' כנ"ל וכוה יפטר מהעצבות שממילי דעלמא ואח"כ יבא לידי שמחה אמיתית דהיינו שזאת ישיב אל לבו לנחמו בכפליים אחר הדברי' והאמת האלה הנ"ל לאמר ללבו אמת הוא כן בלי ספק שאני רחוק מאד מה' בתכלית ומשוקץ ומתועב כו' אך כל זה הוא אני לבדי הוא הנוף עם נפש החיונית שבו אבל מ"מ יש בקרבי חלק ה' ממש שישנו אפי' בקל שבקלים שהיא נפש האלהית עם ניצוץ אלקות ממש המלוכש בה להחיותה רק שהיא בבחי' גלות וא"כ אדרבה כל מה שאני בתכלי' הריחוק מה' והתיעוב ושיקוץ הרי נפש האלהית שבי בגלות גדול יותר והרחמנות עליה גדולה מאד ולזה אשים כל מגמתי והפצי להוציאה ולהעלותה מגלות זה להשיבה

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

אך שעת כו': עיין ביאור תניא¹⁰.
סבה: חסר יו"ד. וכן הוא במלכים א' יב' טו'.
דחושבנא הנ"ל: פכ"ט.
וכנ"ל: שם.
לנחמו בכפליים: ע"ד יל"ש ישעי' רמז תמה'.
מדרש רבה איכה ספ"א ("מתנחמים בכפלים").
אחר הדברים והאמת האלה: דברי-הימים ב' לב' א'. ושם: "אחרי" (ולא "אחר") – הובא בסנהדרין צד, ב"י. החילוק ד"אחר" ו"אחרי" – ראה ב"ר פמ"ד¹².
נפש האלקות עם ניצוץ כו': להעיר מע"ח שער מ"ב פ"א: ניצוץ . . אלקות . . ניצוץ א' נברא כו'.
מגמתו: מחשבה וחשק (מצו"צ, חבוק א' ט').

10) ושם מביא "מהדרושים הישנים של אדמו"ר הזקן . . הטעם לשעת הכושר לעצבות ממילי דשמיא בשעה שהוא עצב בלא"ה הוא מפני שני דברים. הא', להיות הנח"א מלוכשת בנה"ב לכן לא תוכל הנח"א להוציא ולהתגלות איזה כח ופעולה ממנה כי אם לפי טבע ומוזג . . הטעם לשעת הכושר לעצבות ממילי דעלמא או בלי שום סבה, כי אז מוזג הלב מוכן לזה ובנקל להפוך כו'. והב', דהנה עיקר הסבה למיני עצבות שבלי שום סבה . . הוא להיות כי הלב יודע מרת נפשו כי אז יש עליו דין למע' ודנים אותו . . ומזלי' חזי לכן נופל עליו עצבות למטה . . ולכן אז הוא שעת הכושר לעורר מרירות בנפשו על ריחוק מה' וירגיז על הרע שבו וכו'". ומסיים, ש"מ"ש כאן ב' מיני עצבות, ממילי דעלמא או כך בלי שום סבה, הוא מכוון לב' דברים הנ"ל . . טעם הראשון הוא שייך לעצבות שממילי דעלמא, וטעם הב' . . לעצבות שבלי שום סבה". (11) ושם: "אחרי הדברים והאמת האלה בא סתורי . . (אחר מאי) אמר רבינא לאחר שקפץ הקב"ה ונשבע וכו'". (12) ושם (ה): "רבי יודן אמר בכל מקום שנאמר אחרי סמוך, אחר מופלג. ור' הונא אמר בכל מקום שנאמר אחר סמוך, אחרי מופלג. אחר הדברים האלה, אחר ההורי דברים שהיו שם וכו'". – ולכאורה הכוונה, שאדה"ז מדייק לכתוב "אחר" ולא "אחרי", כדי להדגיש את הסמיכות ("אחר סמוך"), היינו, שהשמחה צריכה להיות מיד לאחר העצב.

לקוטי פירושים

א"כ מהו כתבו לפנ"ז: "כך היא המדה לאכפיא לס"א במינה ודוגמתה כו'" – האם מסביר דעה דהיפך האמת?
וי"ל בדא"פ:
סדר התוצאות מהתבוננות הנ"ל (דגרוע מקשב"ק וכו') – שפלות ובטול ונבזה בעיני עצמו בתכלית, העדר המציאות והחיות (עצבות), אלא שאין זה נמשך (באם התבוננותו כדבעי), כי תומ"י מתמרמר איך זה נפל כ"כ וכו'. ועל אותה הרגע דהעדר החיות מסביר, ד"כך היא המדה כו'", דאפילו על הרגע "לא יחוש". ועפ"ז יומתק כתבו (לאח"ז שביאר שאין זה עצבות, ואדרבה, בכ"ז ממשיר) דע"ז מהפך העצב דמילי דעלמא. וק"ל. ועייג"כ לעיל רפכ"ו: העצב מצ"ע אין בו מעלה כו' העצב האמיתי במר נפשו כו'.

(שיעורים בספר התניא ע' 365 הערה 7)

אל בית אבי' כנעורי' (ע"ד ויקרא כב' יג' ובת כהן וגו'. ולהעיר מזח"ב צה:). לצעוק אל כו' (ע"ד תילים קז' ו' כח'). להוציאה ממסגר (ע"ד תילים קמב' ח'). והעבודה וכמארז"ל (שבת קנג' ו' ונמצא כ"י בתשובה"). וטוחן בביהא"ס (שזהו מדרי' היותר פחותה כדמשמע שמות יא' ה'. וע"ד שופטים טז' כא').

אל בית אביה כנעורי' קודם שנתלכשה בגופי שהיתה נכללת באורו ית' ומיוחדת עמו בתכלית וגם עתה כן תהא כלולה ומיוחדת בו ית' כשאשים כל מגמתי בתור' ומצות להלביש בהן כל עשר בחינותיה כנ"ל ובפרט במצות תפלה לצעוק אל ה' בצד לה מגלותה בגופי המשוקקן להוציאה ממסגר ולדבקה בו ית' וזו היא בחי' תשובה ומעשים טובים שהן מעשים טובים שעושה כדי להשיב חלק ה' למקורא ושרשא הכל עלמין. וזאת תהיה עבודתו כל ימיו בשמחה רבה היא שמחת הנפש בצאתה מהגוף המתועב ושובה אל בית אביה כנעוריה בשעת התורה והעבודה וכמארז"ל להיות כל ימיו בתשובה ואין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות והשביה כמשל בן מלך שהיה בשביה וטוחן בבית האסורים ומנוול באשפה ויצא לחפשי אל בית אביו

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

אל בית אבי' כנעורי': ע"ד ויקרא כב' יג' - לענין "ובת כהן וגו'" ("ושבה אל בית אבי' כנעורי"). ולהעיר מזח"ב צה, ב: "ובת כהן . . . דא נשמתא קדישא". לצעוק אל כו': ע"ד תילים קז' ו' כח' ("ויצעקו אל ה' בצד להם"). להוציאה ממסגר: ע"ד תילים קמב' ח' ("הוציאה ממסגר"). והעבודה: וכמארז"ל: שבת קנג, א. ושם: "ונמצא כל ימיו בתשובה". וטוחן בבית האסורים: שזהו מדריגה היותר פחותה, כדמשמע בשמות יא' ה': "מבכור פרעה גו' עד בכור השפחה אשר אחר הריחים". והוא ע"ד שופטים טז' כא' ("ויהי טוחן בבית האסורים")¹³.

13) בשיעורים בספר התניא (ע' 370 הערה 12) מציין רבינו: "ראה שופטים טז, כא, ורשב"ם שמות יא, ה" (וברשב"ם שם: "בכור השבי הוא אחר הרחיים שהיו מטחינום אותם, כמ"ש ויהי טוחן בבית האסורים").

לקוטי פירושים

תשובה ומעשים טובים . . להשיב חלק ה' . . שבה אל בית אבי' . . בשעת התורה והעבודה . . להיות כל ימיו בתשובה: דלכאורה אינו מובן: לאחר שעשה תשובה - על מה שוב יעשה תשובה? אלא הכוונה ב"כל ימיו בתשובה" - להעסק בתורה ועבודה "כדי להשיב חלק ה' וכו'".

(שם ע' 370)

בשמחה רבה . . שמחה גדולה: רבה וגדולה - י"ל בכמות ובאיכות, ע"ד רבו מעשיך וגדלו מעשיך.

(הערה במכתב - נדפס בהוספות ללקוטי ש"ס ע' 510)

להיות כל ימיו בתשובה ואין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות . . שלא לערבב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף: מצד זה "שלא לערבב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף" - יש אפשריות לשמחה של מצוה גם במצות התשובה כמו בכל המצוות. אבל מצד זה ש"אין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות כו'" - שזהו עיקר מצות התשובה, משא"כ במעשים טובים - יש יתרון בשמחת מצות התשובה על שאר המצוות.

(מכתב - נדפס בהוספות ללקוטי ש"ס ע' 529)

אין לך שמחה גדולה כצאת מהגלות והשבי וכו':

ענין ה"גלות" - שייך גם בעצם הנשמה (כמ"ש "ציון - שקאי על עצם הנשמה" - גו' תפדה"), אבל לא שייך בה ענין ה"שבי", כי אם בהכחות של הנשמה שבהתלבשות בגוף שהם שבויים ממש. וזהו שמוסיף אדה"ז "כצאת מהגלות והשבי" - כי, דוקא ע"י הפדי' מהשבי' (שעי"ז נעשה הענין דהפיכת החושך, ובמילא, יתרון האור הוא בתכלית השלימות) השמחה היא גדולה יותר. ולהעיר גם מאריכות המשל ד"בן מלך שהי' בשבי' וטוחן בבית האסורים ומנוול באשפה" - כי כל פרטים אלו מוסיפים בהשמחה.

(מס"מ מלוקט ח"א ע' קנד והערה 40)

וכמ"ש בזהר (הק' ת"ז.
ת"י כא'). שנא' בה
(שמות יד' ה'). כי לא
פסקה כו' (שבת קמו').
ית' וכדכתיב (ירמ' טז'
יט'). משגבי ומנוסי
(ש"ב כב' ג'). והוא מנוס
לי (אולי ג"פ כנגד
גקה"ט כי ק"נ נכללה
ברע). כשיעביר . . .
הארץ (ע"ד זכר' יג' ב').
הארץ כתיב (ישעי' נב'
יב'). יתר שאת ויתר עז
(ע"ד ברא' מט' ג').

המלך ואף שהגוף עומד בשיקוצו ותיעובו וכמ"ש
בזהר הנקרא משכא דחויא כי מהותה ועצמותה של
הנפש הבהמית לא נהפך לטוב ליכלל בקדושה מ"מ
תיקר נפשו בעיניו לשמחה בשמחתה יותר מהגוף
הנבזה שלא לערבב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון
הגוף. והנה בחי' זו היא בחי' יציאת מצרים שנאמר
בה כי ברח העם דלכאור' הוא תמוה למה היתה כזאת
וכי אילו אמרו לפרעה לשלחם הפשי לעולם לא היה
מוכרח לשלחם אלא מפני שהרע שבנפשות ישראל
עדיין היה בתקפו בחלל השמאלי כי לא פסקה זוהמתם
עד מתן תורה רק מגמתם וחפצם היתה לצאת נפשם
האלהית מגלות הס"א היא טומאת מצרים ולדבקה בו
ית' וכדכתיב ה' עוזי ומעוזי ומנוסי ביום צרה וגו' משגבי
ומנוסי וגו' והוא מנוס לי וגו' ולכן לעתיד כשיעביר ה'
רוח הטומאה מן הארץ כתיב ובמנוסה לא תלכון כי
הולך לפניכם ה' וגו'. ולהיות בחי' תשובה זו ביתר
שאת ויתר עז מעומקא דלבא וגם שמחת הנפש תהיה

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

וכמ"ש בזהר: הקדמת תיקוני זהר¹⁴. שם תיקון כא'¹⁵.
שנא' בה: שמות יד' ה'.
כי לא פסקה כו': שבת קמו, א.
ית'³ וכדכתיב: ירמ' טז' יט'.
משגבי ומנוסי: שמואל-ב כב' ג'.
והוא מנוס לי:¹⁶

אולי יש לומר שג' הפסוקים ע"ד היציאה מהטומאה
ולדבקה בו ית' (ה' עוזי ומעוזי . . . משגבי ומנוסי וגו' והוא
מנוס לי וגו')¹⁷ כנגד ג' קליפות הטמאות, ולא הזכיר
פסוק בפ"ע כנגד קליפת נוגה, כי קליפת נוגה נכללה ברע.
כשיעביר . . . הארץ: ע"ד זכר' יג' ב' ("ואת רוח
הטומאה אעביר מן הארץ").
הארץ³ כתיב: ישעי' נב' יב'.
יתר שאת ויתר עז: ע"ד¹⁸ בראשית מט' ג'.

14 יו"ד, ב. 15 מח, ב. וראה גם שם מב, ב. 16 ב"הערות
ותיקונים בדא"פ" כותב רבינו: "צ"ע מקומו". 17 להעיר גם
מלקוטי לוי"צ הערות לתניא ע' יב: "הטומאה היותר קשה . . .
לצאת ממנו כתיב ג' לשונות, עוזי ומעוזי ומנוסי. והטומאה . . .
האמצעי . . . לצאת ממנו כתיב ב' לשונות, משגבי ומנוסי.
והטומאה . . . הקל מכולן די במנוס בלבד, לכן כתיב רק מנוס".
18 אולי כותב רבינו "ע"ד" - משום שהפירוש בכתוב (לענין
כהונה ומלכות) אינו שייך לכאן.

לקוטי פירושים

משכא דחויא: כמבואר הענין בארוכה
בד"ה ותפקחנה - להצ"צ - ספר החקירה ע'
136.
(שיטורים בספר התניא ע' 371 הערה 13)

מפני שהרע שבנפשות ישראל עדיין
הי' בתקפו וכו': בזה מתורץ ג"כ מה שלא
עייכבן אפילו כהרף עין כו'⁵.
(שם ע' 372 הערה 15)

הרע שבנפשות ישראל עדיין הי'
בתקפו . . . כי לא פסקה זוהמתם עד מתן
תורה: אף שהי' אז החירות גם בנוגע
לביורר הגוף ונה"ב⁶, מ"מ, להיות שהבירור
בליל פסח נעשה, בעיקר, מצד הגילוי
שלמעלה, ומצד עצמם לא היו מוכנים לזה
(ועבודתם במילה ופסח לא היתה בעיקרה
אלא לעורר את הגילוי שלמעלה, כי העולם
הי' אז בזוהמתו עדיין, ובמילא המצות
אז היו באופן אחר⁷), לכן, ביטול הרע
שבנה"ב הי' רק בחיצוניות ובגלוי,
ובפנימיות ובהעלם נשאר עדיין הרע בתקפו.
וביטול הרע (בחיצוניות) מצד הגילוי

שלמעלה, הי' ההתחלה ונתינת כח לבטל הרע (בפנימיות) בדרך עבודה מלמטלמ"ע בימי הספירה, ואז בשעת מ"ת

5) מכילתא ופרש"י בא יב, מא. 6) כמבואר בת"ז תנ"ו ובו"ח ר"פ יתרו. 7) שלכן אין למדין מלפני מ"ת - ירושלמי מוע"ק פ"ג ה"ו. יומא
כה, ב. שד"ח כללים בערכו ובפאת השדה. אנציקלופדיית תלמודית בערכו (וראה לקו"ש שבפנים הערה 27).

לקוטי אמרים

אורה ושמחה (ע"ד
אסתר ח' טז'). לאמר
כנ"ל (בפרקין). וכמ"ש
(ע"ל פל"ה לו' לז'). וא"כ
כו' (עי' אגה"ת פ"י).
לכל בהן חיי רוחי
(ישעי' לח' טז'). קדם
כולהון. ואולי כאן –
ובאגה"ק כז' – הפי'
ליכלול? וצ"ע). וכמ"ש
(תילים כה' א'). נק'
התורה (תילים יט' ח').
ועז"נ (תילים יט' ט').

בתוספת אורה ושמחה כאשר ישיב אל לבו דעת
ותבונה לנחמו מעצבונו ויגונו לאמר כנ"ל הן אמת כו'
אך אני לא עשיתי את עצמי. ולמה עשה ה' כזאת
להוריד חלק מאורו ית' הממלא וסובב כל עלמין וכולא
קמי' כלא חשיב והלבישו במשכא דחויא ושפה סרוחה
אין זה כי אם ירידה זו היא צורך עליה להעלות לה' כל
נפש החיונית הבהמית שמקליפת נוגה וכל לבושיה
הן בחי' מחשבה דבור ומעשה שלה ע"י התלבשותן
במעשה דבור ומחשבת התורה ונכמ"ש לקמן ענין
העלאה זו באריכות אך שהיא תכלית בריאת העולם] **מא**
וא"כ איפוא זאת אעשה וזאת תהיה כל מגמתי כל ימי
חלדי לכל בהן חיי רוחי ונפשי וכמ"ש אליך ה' נפשי
אשא דהיינו לקשר מחשבתי ודבורי במחשבתו
ודבורו ית' והן גופי הלכות הערוכו' לפנינו וכן מעשה
במעשה המצות שלכן נקראת התורה משיבת נפש פי'
למקורה ושרשה ועז"נ נאמ' פקודי ה' ישרים משמחי לב:

לקוטי פירושים

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

(אחרי גמר העבודה דספירה) פסקה זוהמתן, גם זו
שבפנימיות ושבהעלם.
(לקו"ש ח"ג ע' 871 הערה 33)

אורה ושמחה: ע"ד¹⁹ אסתר ח' טז'.
לאמר כנ"ל: בפרקין.
וכמ"ש לקמן: עיין לקמן פל"ה לו' לז'.
וא"כ כו': עיין אגה"ת פ"י²⁰.
לכל בהן חיי רוחי: ישעי' לח' טז'. ושם הפירוש הוא – כפי שמביא רש"י מהתרגום – "קדם כולהון"
(ראשון שבכולם)²¹. ואולי כאן – וכן באגה"ק סי' כז' – הפירוש הוא: ליכלול? וצ"ע.
וכמ"ש: תילים כה' א'.
נקראת התורה: תילים יט' ח'.
ועז"נ נאמ': תילים יט' ט'.

19 (אולי כותב רבינו "ע"ד" – משום שכאן מדובר אודות (תוספת) אורה ושמחה בנוגע ל"שמחת הנפש", ולא "אורה ושמחה" כפשוטם. 20) ושם: "אתדבקות רוחא ברוחא בכוונת הלב בתפלה. . . וכן והיו הדברים האלה. . . להיות דבר ה' בפיו באמת. . . וכן לקיים כל המצות. . . וגם אחר התפלה אומרים אליך ה' נפשי אשא דהיינו לאתדבקא רוחא ברוחא כל היום וכו'". 21) מצו"ד שם.